

Oorlogswinter

VOLWASSEN WORDEN IN BARRE TIJDEN

De film *Oorlogswinter* is gebaseerd op het gelijknamige boek van Jan Terlouw. Het verhaal speelt zich af tijdens de laatste winter van de Tweede Wereldoorlog waarin Zuid-Nederland al is bevrijd maar Noord-Nederland nog een zwaar oorlogsjaar tegemoet gaat.

De 14-jarige Michiel van Beusekom woont in een klein dorp in de omgeving van Zwolle en neemt samen met zijn zus de zorg op zich voor een ondergedoken Engelse soldaat.

Joke Noordstrand

De film begint met een spannende scène waarin een Engels vliegtuig neerstort en een gewonde piloot, die nog in een boom hangt, een Duitse soldaat doodschiet. De volgende dag stelen Michiel en zijn vriendje een horloge uit het vliegtuigwrak. Ze kunnen zich nog net uit de voeten maken als Duitse soldaten hen in de kraag willen grijpen. Michiel is de zoon van de burgemeester en hun huis zit regelmatig vol met 'ooms en tantes' uit West-Nederland die een tijdje komen logeren vanwege de hongersnood. Er zijn prachtige beelden van zijn moeder en zus die met dikke truien en vesten aan in de vooroorlogse keuken eten proberen te bereiden. In huize Van Beusekom worden karige maaltijden geserveerd en er wordt zeer zuinig met energie omgegaan. Enkele dagen na

de vondst van het horloge krijgt Michiel van zijn buurjongen, die in het verzet zit, een briefje in de handen gestopt waarop de schuilplaats van de Engelse piloot staat beschreven. Als de buurjongen niet terugkomt van een aanslag gaat Michiel op onderzoek uit. Het is voor hem een welkome afwisseling want het is al een tijdje te gevaarlijk om naar school te gaan en hij zwerft overdag maar wat rond. Hij stapt op zijn fiets met houten banden, waar je zo op het oog zeer redelijk op kunt fietsen, en rijdt door de sneeuw naar de Veluwe waar hij de schuilplaats van Jack vindt. Jack is gewond en Michiel besluit na lang aarzelen om zijn zus Erica in te schakelen die verpleegster is. Het valt niet mee om puber te zijn, al helemaal niet als je vervelende ouders zusje een rela-

tie krijgt met Jack, die op dat moment het belangrijkste is in je leven. Als Jack enigszins is opgeknapt wordt geprobeerd hem naar Zwolle te vervoeren waar hij door het verzet naar Engeland kan worden getransporteerd. Dit mislukt keer op keer. Uiteindelijk blijkt dat ze worden verraden. Kern van het verhaal is dat Michiel door de gebeurtenissen die hij meemaakt volwassen wordt en uiteindelijk de consequenties aanvaardt van de keuzes die hij heeft gemaakt.

Onwaarschijnlijk

Het boek is logisch opgebouwd met een heldere structuur, maar de film is spannend gemaakt door van de ene in de andere scène te vallen zonder dat de onderliggende verhaallijn altijd duidelijk wordt gemaakt. Sommige scènes komen ongeloofwaardig over. Bij de diverse achtervolgingen - in de sneeuw nog wel - kunnen Michiel en de gewonde Engelse piloot bijvoorbeeld iedere keer weer ontkomen. Bij een scène met een paard dat moet worden afgemaakt en Duitsers die aan alle kanten naderen zou je op zijn minst verwachten dat Jack of Michiel wordt ingerekend maar niets is minder waar. Tegen het einde van de film doet Jack nog een ongeloof-

waardige ontsnappingspoging. Via de onderkant van de IJsselbrug probeert hij, hangend en slingerend van de ene spijl naar de andere, naar de overkant te komen, terwijl op de brug veel mensen lopen en rijden, en er druk gecontroleerd wordt door de Duitsers.

Intieme beelden

De regisseur is erin geslaagd om intieme gebeurtenissen tussen de hoofdpersonen op prachtige wijze weer te geven. Michiel is verschrikkelijk blij als hij zijn kamer mag delen met zijn lievelingsoom Ben en het is duidelijk dat de twee dol zijn op elkaar. Hij is de vader die Michiel eigenlijk had willen hebben. Oom Ben zit in het verzet, belooft spannende dingen en komt af en toe langs met fantastische verhalen. Michiel voelt minachting voor zijn eigen vader omdat deze goede banden met de Duitsers onderhoudt om zo de dorpe-lingen zo goed mogelijk bij te staan. Als Michiel stiekem met het scheergerei van zijn vader bezig is, helpt deze hem liefdevol met scheren: het symbool van de volwassen man die zijn opgroeiende zoon als man verwelkomt. Pas veel later komt Michiel erachter dat 'niet alles is wat het lijkt', zijn vader is een held en oom Ben de verrader. Ook blijkt dat bij

de gevaarlijke NSB-buurman een Joodse familie zit ondergedoken.

Oorlogswinter in de klas

Op diverse scholen was het populaire mentoruitje van de afgelopen maanden om met de hele klas naar *Oorlogswinter* te gaan. Het tijdvak wereldoorlogen wordt bij geschiedenis meestal in de derde klas behandeld en de film kan dan goed als inlevingsinstrument bij Nederland in oorlogstijd worden gebruikt. U kunt de leerlingen vragen welke kenmerken van de oorlog ze zien in het alledaagse leven en daar later in de klas over praten. Sinds jaar en dag wordt *Oorlogswinter* door leerlingen in de onderbouw bij het vak Nederlands gelezen om er een boekbespreking over te houden. Er zijn overigens behoorlijke verschillen tussen het boek en de film. In het boek is Michiel bijvoorbeeld al 16 jaar, een leeftijd waarop het veel logischer is dat zijn ouders hem overdag zijn eigen gang laten gaan. Ook heeft het boek een andere opening.

Tsja, eigenlijk is het boek natuurlijk gewoon beter. Maar de film is een goede aanleiding om het boek weer eens ter hand te nemen en er opnieuw van te genieten.

